

Використання казки на уроках математики в початковій школі.

На уроках, де має місце казка, завжди панує гарний настрій, а це запорука продуктивної роботи. Казка дозволяє проникнути на урок гумору, фантазії, творчості, а найголовніше – вчить дітей бути добрими і справедливими. Бажання допомогти герою який потрапив у біду, розібратися в казковій ситуації – все це стимулює розумову діяльність дитини. В. Сухомлинський зауважував, що процес навчання молодших школярів має бути цікавим, захоплюючим, супроводжуватись почуттям піднесення, схвилюваності учня, усвідомленням й відчуженням своїх розумових сил, радістю творчості [5]. Невід'ємним складником такого навчання педагог уважав казку, він писав, що без казки «живої, яскравої, що оволоділа свідомістю і почуттями дитини, неможливо уявити дитячого мислення» [4].

Ідеї використання казки як засобу навчання і виховання молодших школярів актуалізовано у працях науковців, методистів, вчителів-практиків: Д. Арановської-Дубовис, Н. Батури, В. Безпарточної, О. Бреусенко-Кузнєцова, Т. Бугасць, О. Гончарової, Н. Дорошенко, Т. Зав'язун, В. Ірклієнко, М. Кальчук, В. Кротова, Ж. Кучеренко, С. Литвиненко, С. Садовенко, Н. Сенченкової, М. Турова, М. Чумарної та ін.

Здебільшого казка була об'єктом дослідження в контексті методики навчання філологічних дисциплін, рідше – математики. Встановлено, що існує багато різноманітних методичних підходів до використання казки на уроках математики: організація уроку-казки, застосування казкового сюжету на окремому етапі уроку, використання семантичних позначень героїв казок, розв'язування задач-казок, задач-віршів із казковим сюжетом, задач-анімації.

Мета статті: описати основні методичні підходи до використання казки на уроці математики.

Формування математичних знань, умінь і навичок в учнів початкових класів є одним з найважливіших завдань вчителя початкової школи, оскільки

математика займає виняткове місце серед інших наук, вона відіграє важливу роль у розумовому вихованні школяра. Застосування прийомів математичного мислення при пізнанні світу і в практичній діяльності – одна з головних ліній зв'язку теорії з практикою в процесі вивчення математики. Основним завданням школи – забезпечення розвитку математичних здібностей в усіх учнів, що відіграють велику роль у пізнавальній і творчій трудовій діяльності [3, с. 226].

Зустріч дітей зі знайомими героями казок не залишає їх байдужими, казка викликає у дітей радість, інтерес. Відомий математик А. І. Макрушевич зазначав, що людина, не виховується на казках, важче сприймає світ ідеальних прагнень, що завдяки казці починає відрізняти реальне від незвичайного, що не можна розвивати, минаючи казку, не тільки уяву, але й перші навички критичного мислення [2]. Казки в початкових класах потрібні, особливо при вивченні геометричного матеріалу, який вимагає розвиненої уяви, вміння обмірковувати запропоновану ситуацію, виявляти і використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення.

Казка розкриває інтерес до математики. У той же час зустріч із казковими героями в світі математики спонукає дитину перерахувати літературне твір. Казки та через завдання продовжують виховувати дітей. Казки можна включати у уроки математики при повторенні і закріпленні вивченої теми і використовувати у позакласних заняттях.

Казка є одним з «раціональних способів» навчання математики учнів початкових класів. Існують різні методичні підходи до використання казки на уроках математики. Розкриємо основні з них.

Урок-казка. Під час планування уроку-казки як нестандартної форми навчання вчитель, насамперед, має визначити тип уроку та скомбінувати його етапи, відповідно до чого розробити сценарій за мотивами відомої казки, враховуючи тему та мету уроку. Доцільно використовувати казки з циклічними ситуаціями, зокрема «Пан Коцький», «Ріпка», «Коза-дереза»,

«Колобок» тощо. Це дасть змогу вчителю запланувати якомога більше різноманітних практичних завдань для дітей. Казка має бути доступною дітям за змістом, а сюжет сприйматися з першого пояснення. Під час розповіді казки, необхідно користуватися засобами наочності (декорації, зображення або ляльки героїв казки тощо). Це надає яскравого емоційного забарвлення, що сприяє ефективному засвоєнню математичного змісту. Крім того, доцільно використовувати прийоми інсценізації казкового сюжету та залучати дітей до безпосередньої участі у створенні казки.

Використання семантичних позначень героїв казок. Засобами наочності під час демонстрації казки можуть слугувати семантичні позначення героїв казок – схематичне зображення, що відображає узагальнені типові риси предметів, явищ, людей [1]. Семантичні позначення можна створювати до будь-яких казок і мультфільмів. Доцільно доручити учням самостійно створити такі позначення, це розвиватиме не лише їхню уяву та фантазію, а й логічне мислення.

Задача-казка. Ефективному засвоєнню молодшими школярами прийомів розв'язування задач-казок. Насамперед, казковий сюжет задачі викликає інтерес та мотивацію до виконання завдань. Доцільно залучати дітей до складання та інсценізації задачі-казки, що дозволяє розвивати образне мислення, фантазію, сприяє кращому закріпленню матеріалу. Використання задачі-анімації. Особливий інтерес у дітей молодшого шкільного віку викликає задача-анімація тобто мультиплікаційна задача. Алгоритм створення мультиплікаційної задачі-анімації можна відобразити так: сюжет, об'єкти, кількісні характеристики, завдання, текст задачі. Працювати з казкою можна по-різному: після читання задати ряд питань; попросити дітей на окремих етапах продовжити казку; розглянути казку як завдання з пропусками.

Висновок. Отже, на уроці математики казка дозволяє розв'язати такі педагогічні проблеми як: налагодження партнерських стосунків і взаєморозуміння між учителем і дитиною (граючи в казку, складаючи задачі-казки та ілюстрації до них разом з учителем, дитина відчуває себе рівноправним партнером процесу навчання); оволодіння необхідними знаннями, кращому їх засвоєнню і запам'ятовуванню і формуванню вміння самостійно застосовувати засвоєне на практиці; підтримання інтересу до математики як навчальної дисципліни, розвитку пізнавальної активності; розвиток психофізіологічних процесів: увага, сприймання, пам'ять, мислення; зняття втоми під час розумової праці на уроці математики.

Список використаних джерел та літератури.

1. Гончарова О. К. Використання семантичних позначень героїв казок на уроках математики в 1 класі / О. К. Гончарова // Початкове навчання та виховання. – 2006. – № 34. – Вкладка.
2. Евтушевский В. А. Методика арифметики / В. А. Евтушевский. – СПб.: Н. Фену и комп., 1872. – 340 с.
3. Сухомлинський В. О. Павлівська середня школа : Зміст знань і розумове виховання / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1976. – Т. 4. – 638 с.
4. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1976. – Т. 3. – 670 с.
5. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в п'яти томах / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1976. – Т. 2. – 654 с.

